

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชื่อเรื่องภาษาไทย การศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชนในพื้นที่ตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ Application of the Participatory Learning Process to Study Community Health Situation in Kudjik Subdistrict, Sungnoen District, Nakhon Rachasima Province

ชื่อผู้วิจัย	1. นายกิตติพงศ์	พลเสน	หัวหน้าโครงการ
	2. นางทัศนีย์	ศิวาวรรณ	ผู้ร่วมวิจัย
	3. นางอรนุช	ภาชื่น	ผู้ร่วมวิจัย
	4. นางสาวณิชชาภัทร	ชั้นสาคร	ผู้ร่วมวิจัย
	5. นายจิรววัฒน์	ขุนเพชรวรรณ	ผู้ร่วมวิจัย
	6. นางสาวรุ่งทิพวาท	สง่า	ผู้ร่วมวิจัย

เสนอ

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากเงินกองทุน China Medical Board (CMB)

28 กุมภาพันธ์ 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชนในพื้นที่ตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินสถานการณ์สุขภาพประชากรแต่ละช่วงวัยในชุมชน (2) ระบุและสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงระบบของปัญหาสุขภาพในชุมชน และ (3) ค้นข้อมูลจากการศึกษาสู่ชุมชนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพระดับหมู่บ้านและตำบล มีนักวิจัยชุมชนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 51 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบบหลายขั้นตอน ได้จำนวนตัวอย่าง 408 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ชุด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์บุคคล แบบสัมภาษณ์ครัวเรือน และเครื่องชี้วัดประชากรแต่ละกลุ่มวัยสุขภาพดี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า นักวิจัยชุมชนสามารถเข้าร่วมกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมจนสิ้นสุดโครงการ และช่วยกันระดมความคิดจนสร้างวิสัยทัศน์ตำบลกุดจิกได้ ในด้านสถานการณ์และสุขภาพบุคคลและครัวเรือน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี พฤติกรรมที่ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นได้แก่ การบริโภคเนื้อสัตว์ติดมันและการดื่มนม การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ การตรวจสุขภาพประจำปี โดยเฉพาะการตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านม การบริโภคผงชูรส และยังพบว่า ประชากรมีแนวโน้มที่จะมีโรคประจำตัวมากขึ้น และยังพบอีกว่าประชากรกว่าครึ่งหนึ่งยังคงมีหนี้สิน และไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน สำหรับสุขภาพของประชากรในแต่ละกลุ่มวัย พบว่า หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลครบตามเกณฑ์ ทารกมีสุขภาพสมบูรณ์ มีเพียงหนึ่งรายที่น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ ในขณะที่พฤติกรรมสุขภาพที่ควรปรับปรุงของวัยรุ่น ได้แก่ การกินผักผลไม้ การดื่มน้ำอัดลม การสวมหมวกกันน็อคขณะขับขี่ ส่วนพฤติกรรมสุขภาพที่ควรปรับปรุงในกลุ่มวัยแรงงาน ได้แก่ การตรวจคัดกรองโรค การบริโภคเนื้อสัตว์ติดมัน การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา ในขณะที่ภาพรวมของสุขภาพชุมชนพบว่า ตำบลกุดจิกเป็นชุมชนกึ่งเมือง มีการจัดระบบสาธารณสุขปกเและความปลอดภัยค่อนข้างดี แต่เริ่มมีอาชญากรรมและแหล่งอบายมุขมากขึ้น เมื่อสิ้นสุดโครงการสามารถสรุปปัญหาสุขภาพที่สำคัญของชุมชนได้ 11 ปัญหา และสามารถพัฒนาโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาสุขภาพของประชากรรวม 14 โครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ได้แก่ (1) ชุมชนควรนำผลการศึกษาวิจัยกลับไปเขียนแผนงานโครงการในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยนักวิจัยชุมชนที่เป็นตัวแทนเข้าร่วมโครงการเป็นแกนนำในการดำเนินงาน และ (2) หน่วยงานบริหารระดับพื้นที่ ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำแผนงานโครงการของหน่วยงาน ต่อไป และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ (1) การวางแผนการทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานด้านการพัฒนาในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม (2) ควรให้นักวิจัยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตลอดโครงการวิจัย และ (3) ขยายเวลาในการศึกษาวิจัยให้มากขึ้น

คำสำคัญ: สุขภาพชุมชน, การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, จังหวัดนครราชสีมา

Abstract

The Application of the Participatory Learning Process to Study Community Health Situation in Kudjik Subdistrict, Sungnoen District, Nakhon Rachasima Province is an application research. The objectives are (1) to assess health status of each population group in the community, (2) to identify and synthesize systematic relationships among health problems in the community and (3) to return the results of the study to the community to develop local health plans. In all 51 community researchers participated. The study enrolled 408 subjects by multi-stage sampling method. Data were collected using three types of interview questionnaires, analyzed using computer programs and presented in descriptive statistics.

The results showed that the community researchers can participate in the research project and brainstorm to create a vision of the sub-district to be achieved. The health situation of individuals, households, and population groups was generally healthy. Some health behaviors problems included consumption of lean meat and milk, lack of exercise, smoking, lack of annual health check especially for breast cancer screening, monosodium glutamate consumption and that people tended to contract congenital diseases. Moreover, more than half the population was found to be in debt and lack of ownership of their land. For the health of each population group, pregnant women received standardized health care services and their newborns were healthy. Only one case below standard weight was found. However, the health problems of adolescents included: low frequency of fruits and vegetables consumption, consuming soft drinks and low frequency of helmet use while driving. In the workforce group, health problems included: low frequency of annual screening, consumption of lean meats, smoking and alcohol consumption. At the community level, Kudjik Subdistrict is located in a semi-urban area with good infrastructure and security systems. However, an increasing crime rate and other vices were reported. At the end of the project, there can identified 11 major health problems could be identified and formulation of the 14 projects for solving those problems and improving their health could be formulated.

The suggestions for development include: (1) each community should use the results of the study for solving health problems and (2) local organizations should bring the results of the study to create appropriate health plans. The suggestions for related studies include: (1) strengthening local organizations to collaborate with the projects concretely, (2) involving community researchers with the project since beginning and throughout the project and (3) extending the period of research.

Key words: Community Health, Participation Learning, Nakhon Ratchasima Province